

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง การจัดการความรู้หน่วยวิจัย งานบริหารงานวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ วิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและระบอบองค์ความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินงานหน่วยวิจัย และพัฒนาต้นแบบระบบการจัดการความรู้หน่วยวิจัย งานบริหารงานวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ วิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีข้อสรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลงานวิจัยของวิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยีพบว่าหน่วยวิจัยเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ประสานงานวิจัยด้านต่างๆ และมีคณะกรรมการดำเนินงานส่งเสริมการวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ ทำหน้าที่ในการวางแผนและกำหนดแนวทางงานวิจัยของวิทยาลัยฯ ให้ผ่านตัวชี้วัดด้านวิจัย ตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคำรับรองการปฏิบัติงานของส่วนงานประจำปี ในปีงบประมาณ 2550-2554 (เดือนตุลาคม-เดือนกันยายน) มีโครงการวิจัยที่ได้รับเงินอุดหนุนจากแหล่งทุนภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 48 โครงการ งบประมาณ 7,728,405 บาท (งานบริหารงานวิจัยและวิเทศสัมพันธ์, 2555) ปี พ.ศ. 2550-2554 มีผลงานตีพิมพ์เผยแพร่ จำนวน 195 เรื่อง ผลงานตีพิมพ์เผยแพร่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับนานาชาติและมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี และผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านวิจัย อยู่ในระดับพอใช้

ผู้วิจัยศึกษาความรู้ความเข้าใจในงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ของบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 54 คน โดยการใช้แบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ในการทำวิจัย ร้อยละ 72.22 โดยส่วนใหญ่ทำวิจัยเชิงวิชาการ ระดับจังหวัดหรือสถาบัน การตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยในประชุมวิชาการแบบบรรยาย (Oral Presentation) ระดับนานาชาติ มากที่สุดร้อยละ 67.86 และ

ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ระดับนานาชาติ ร้อยละ 42.86 มีบุคลากร ร้อยละ 51.85 เคยตีพิมพ์ เผยแพร่บทความวิชาการ โดยตีพิมพ์เผยแพร่ในที่ประชุมวิชาการ ร้อยละ 75 ทั้งนี้การตีพิมพ์ใน หนังสือพิมพ์ ภายในหน่วยงาน และในวารสารวิชาการยังมีน้อยมาก

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ หัวหน้างานบริหารงานวิจัย บริการวิชาการ และวิเทศสัมพันธ์ คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะ วิศวกรรมศาสตร์ ด้วยวิธีการวิศวกรรมความรู้ (Knowledge Engineering) โดยเลือกใช้เครื่องมือ CommonKADS เพื่อตรวจสอบองค์ความรู้หน่วยวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่ได้นำมาพัฒนาต้นแบบระบบการจัดการความรู้หน่วยวิจัย โดยใช้ โปรแกรม Joomla!

2. อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้สรุปตามกระบวนการบริหารจัดการความรู้ด้วยวิธีการ วิศวกรรมความรู้ (Knowledge Engineering) 4 ขั้นตอน โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 การตรวจสอบความรู้ (Knowledge Audit)

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาโครงสร้างการดำเนินงานของหน่วยวิจัย งานบริหารงานวิจัย และวิเทศสัมพันธ์ หน้าที่ของหน่วยวิจัย บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานส่งเสริมวิจัยและ วิเทศสัมพันธ์ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เช่น ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของวิทยาลัยฯ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศึกษาตัวชี้วัดด้านวิจัย ตาม เกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคำรับรองการปฏิบัติงานของส่วน งานประจำปี

ผู้วิจัยตรวจสอบความรู้ ด้วยวิธีการวิศวกรรมความรู้ (Knowledge Engineering) และเลือกหัวข้อความรู้ด้วยเครื่องมือ CommonKADS เพื่อตรวจสอบองค์ความรู้ภายในหน่วยวิจัยใน รูปของแบบจำลององค์กรต่างๆ โดยการสัมภาษณ์รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ของบุคลากรสายวิชาการ วิทยาลัย ศิลปะ สื่อและเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามว่าบุคลากร ร้อยละ 72.22 มี ประสบการณ์การทำวิจัย ในขณะที่ผู้บริหารวิทยาลัยฯ เห็นว่าบุคลากรมีประสบการณ์การทำวิจัย น้อยและเป็นการทำวิจัยเพื่อสำเร็จการศึกษามากกว่าการดำเนินโครงการวิจัยประเภทอื่นๆ ทั้งนี้ผล

จากแบบสอบถามและผลการดำเนินงานด้านวิจัยของวิทยาลัยฯ ในปี 2550-2554 พบว่าการทำวิจัยส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับสถาบันและจังหวัดเหมือนกัน

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำวิจัย ร้อยละ 71.79 เคยตีพิมพ์เผยแพร่ โดยส่วนใหญ่เผยแพร่ในการประชุมวิชาการแบบบรรยาย ในระดับนานาชาติ ทั้งนี้บุคลากรยังไม่เคยตีพิมพ์ในรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ร้อยละ 39.29 ซึ่งตรงกับระดับความรู้การจัดทำรายงานการวิจัยในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.31 และไม่เคยตีพิมพ์วารสารวิชาการ ร้อยละ 46.43 ตรงกับระดับความรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการเขียนบทความงานวิจัยในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.22 ในด้านการตีพิมพ์เผยแพร่บทความทางวิชาการ พบว่าบุคลากรตีพิมพ์เผยแพร่ในการประชุมวิชาการแบบบรรยาย ระดับนานาชาติ ร้อยละ 60.71 ในขณะที่ไม่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ ร้อยละ 64.29 ภายในหน่วยงาน 78.57 และหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 92.86

จากข้อมูลการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยและการตีพิมพ์เผยแพร่บทความทางวิชาการ ทำให้เห็นว่าบุคลากรขาดความรู้ในการจัดทำรายงานการวิจัยและการเขียนบทความงานวิจัย ซึ่งส่งผลให้จำนวนผลงานการตีพิมพ์เผยแพร่ของวิทยาลัยฯ มีจำนวนน้อยและมีแนวโน้มลดลงทุกปี นอกจากนี้ผลงานการตีพิมพ์ส่วนใหญ่ยังไม่อยู่ในฐานข้อมูลระดับชาติและนานาชาติที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ยอมรับ ซึ่งจะส่งผลให้คะแนนและผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวิจัย มีคะแนนน้อยและอยู่ในระดับพอใช้

บุคลากรเห็นความสำคัญของงานวิจัยที่มีต่อความก้าวหน้าด้านอาชีพในระดับมาก ร้อยละ 44.44 ระดับมาก ร้อยละ 48.15 ในขณะที่ผู้บริหารมองว่าบุคลากรยังไม่ได้ให้ความสำคัญเนื่องจากบุคลากรที่ทำวิจัยและตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานยังเป็นบุคลากรกลุ่มเดิม จากข้อมูลการทำวิจัยปี 2550-2554 เมื่อทำการเฉลี่ยการทำวิจัย 5 ปีต่ออาจารย์ 1 ท่าน จะพบว่า อาจารย์ทำวิจัย 0.14 โครงการ/ท่าน/ปี งบประมาณเฉลี่ย 22,081 บาท/ท่าน/ปี (ใช้ข้อมูลบุคลากร ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2555 มีบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 70 คน) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาจารย์ทำวิจัยน้อยมากและยังไม่ให้ความสำคัญ เมื่อพิจารณาระดับความรู้พบว่าบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนโครงการวิจัย ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.15 ทราบแหล่งทุนวิจัยภายนอกประเทศ ระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.43 ทราบแหล่งทุนวิจัยภายในประเทศและขั้นตอนการขอทุนวิจัย ระดับปานกลาง จากผลการวิจัย สามารถสรุปได้ว่าบุคลากรเห็นความสำคัญของงานวิจัยที่มีต่อความก้าวหน้าด้านอาชีพ แต่ไม่มีความรู้ในการเขียนโครงการวิจัย ไม่ทราบแหล่งทุนวิจัย และขั้นตอนการขอทุนวิจัย ประกอบกับบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์และนโยบายการวิจัยของชาติ/ภาคเหนือ ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.28 ทำให้เขียนข้อเสนอโครงการเพื่อยื่นขอรับทุนจากแหล่งภายนอกได้ไม่ตรงกับยุทธศาสตร์หรือไม่ได้รับการพิจารณาจากผู้ให้ทุนได้

จากผลการศึกษา ยังพบว่าบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับประกาศระเบียบมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.63 และตรงกับผลการวิเคราะห์ แบบจำลององค์กร Organization Models-1

2.2 การจับความรู้ (Knowledge Capture)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อจับความรู้ (Knowledge Capture) จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ หัวหน้างานบริหารงานวิจัย บริการวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ คณะเศรษฐศาสตร์ และ หัวหน้างานบริหารงานวิจัย บริการวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ เพื่อจับความรู้ ความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ในการบริหารงานวิจัย ปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไขที่ผ่านมา งานวิกฤตที่พบและแนวทางการแก้ไข และกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้ถอดบทสัมภาษณ์และวิเคราะห์หา ความรู้ในระดับงาน (Task Knowledge) ความรู้ระดับการคิด (Inference Knowledge) และความรู้ ระดับความสัมพันธ์ของปัญหาเฉพาะ (Domain Knowledge)

2.3 การวิเคราะห์ความรู้ (Knowledge Analysis)

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิศวกรรมความรู้ (Knowledge Engineering) เป็นการเลือกหัวข้อ ความรู้ด้วยเครื่องมือ CommonKADS เป็นชุดเครื่องมือในการตรวจสอบองค์ความรู้ภายในหน่วย วิจัยที่จะสนับสนุนอำนวยความสะดวก (Facilitate) และเหมาะสมสำหรับการตัดสินใจของผู้บริหาร หรือการแก้ปัญหาและการทำงานของกลุ่มผู้ปฏิบัติ (Community of Practice) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ความรู้ในระดับงาน (Task Knowledge) ความรู้ระดับการคิด (Inference Knowledge) และความรู้ ระดับความสัมพันธ์ของปัญหาเฉพาะ (Domain Knowledge) ออกมาในแบบ จำลอง โดยเลือกงานที่ มีความสำคัญต่อหน่วยวิจัย จำนวน 3 แบบจำลอง ได้แก่

- 1) การยื่นข้อเสนอ โครงการวิจัยต่อแหล่งทุนวิจัยภายนอก
- 2) การสนับสนุนงบประมาณเพื่อเสนอผลงานวิชาการในประเทศและ

ต่างประเทศ

- 3) การสนับสนุนค่าตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ

2.4 การใช้ความรู้ (Knowledge Utilization)

ผู้วิจัยพัฒนาต้นแบบระบบการจัดการความรู้หน่วยวิจัยของวิทยาลัยฯ โดยใช้ โปรแกรม Joomla! เพื่อเป็นศูนย์กลางเรียนรู้ สร้าง จัดเก็บ และแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ด้าน การวิจัย เพิ่มขีดความสามารถในด้านวิจัย ลดระยะเวลาและขั้นตอนการปฏิบัติงาน สนับสนุนการ

เรียนรู้และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ โดยผู้วิจัยนำผลจากการตรวจสอบองค์ความรู้หน่วยวิจัยและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาออกแบบเมนูในระบบการจัดการความรู้ ทั้งนี้การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการความรู้เข้ามาช่วยส่งเสริมการจัดการความรู้รวบรวมความรู้กระบวนการจัดการความรู้ที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นสามารถเข้าถึงผู้ใช้งานโดยง่ายสะดวกในการค้นหาความรู้จนทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ได้ทั่วถึงทั้งองค์กร และหากบุคลากรได้ให้ความร่วมมือสนใจการจัดการความรู้ก็จะสามารถนำองค์กรให้พัฒนาไปเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ต่อไป ดังเช่น คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่นำระบบการจัดการความรู้มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กรและเก็บสินทรัพย์ความรู้ และได้รับรางวัลการบริหารสู่ความเป็นเลิศ TQC (Thailand Quality Class) (บัณฑิต พรหมพันธ์ และวิภาดา เวทย์ประสิทธิ์, 2553)

จากการศึกษาดังกล่าวพบปัญหาการดำเนินงานของหน่วยวิจัย งานบริหารงานวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ วิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี คือ บุคลากรขาดความรู้เกี่ยวกับการเขียนโครงการวิจัย แหล่งทุนวิจัย ขั้นตอนการขอทุนวิจัย การจัดทำรายงานการวิจัย การเขียนบทความงานวิจัย ประกาศและระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และยุทธศาสตร์และนโยบายการวิจัยของชาติ/ภาคเหนือ จึงส่งผลให้วิทยาลัยฯ มีจำนวน โครงการวิจัยน้อย งบประมาณจากแหล่งทุนวิจัยมีน้อย การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการมีน้อยและบทความวิชาการส่วนใหญ่ยังไม่อยู่ในฐานข้อมูลระดับชาติ และนานาชาติที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ยอมรับ และส่งผลให้การประกันคุณภาพการศึกษา ด้านวิจัย มีคะแนนน้อยและมีผลการประเมินระดับพอใช้

องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับหน่วยวิจัย งานบริหารงานวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ มีดังนี้

1. ความรู้ในข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ แนวทางปฏิบัติ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และวิทยาลัยฯ
2. การวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดต่างๆ
3. กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา
4. ฐานข้อมูลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ
5. เทคโนโลยีสารสนเทศ
6. ภาษีและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเงินทุนวิจัยที่ส่วนราชการได้รับจากหน่วยงานของรัฐ
7. การจัดทำสัญญาและหลักเกณฑ์เงื่อนไขของแหล่งทุนต่างๆ
8. จรรยาบรรณนักวิจัย
9. การประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
10. คำรับรองการปฏิบัติงานของส่วนงานประจำปี

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) สนับสนุนการจัดทำและพัฒนาระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management System: KMS) ของแต่ละส่วนงานเพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ สร้าง แลกเปลี่ยน จัดเก็บ และกระจายความรู้ ทั้งความรู้แบบฝังลึก (Tacit Knowledge) และความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ของบุคลากร โดยเป็นนโยบายของวิทยาลัยฯ ให้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเข้าใช้งานระบบเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และเมื่อการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้เป็นไปอย่างกว้างขวางทั่วถึงในทุกระดับของวิทยาลัยฯ จะส่งผลให้สามารถพัฒนาบุคลากร และองค์กรให้มีศักยภาพและขีดความสามารถพร้อมต่อการแข่งขันในอัตราที่เร็วกว่าองค์กรอื่น

2) ควรศึกษาข้อมูลของหน่วยงานทั้งความรู้แบบฝังลึก (Tacit Knowledge) และความรู้แบบชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ก่อนไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำประเด็นปัญหาไปจับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาองค์ความรู้ในส่วนงานวิเทศสัมพันธ์ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำงานร่วมกับหน่วยวิจัยและมององค์ความรู้ที่สามารถใช้ร่วมกันได้ เพื่อผู้ปฏิบัติงานภายใต้งานบริหารงานวิจัยและวิเทศสัมพันธ์สามารถเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้